

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 20 (387)

Fredagen den 17 maj 1895.

8:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—</p>	<p>Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker & alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	--	--

Eliza Orzeszko.

Liksom om så mycket annat i denna värld har det ofta tvistats angående hvilken och hur pass stor betydelse man kan tillskrifva skönlitteraturen. Åsikterna ha växlat från sådana, som dem Ellen Key uttrycker, då hon kallar diktningen »den högsta formen för själfmeddelese», och till deras, som affärda frågan med ett: »romaner!» uttaladt i en ton af obekrifligt förakt och åtföljdt af en axelryckning.

Men om ett torde alla ena sig: att det finnes ett land i Europa, där skönlitteraturen bör äga och äfven äger en alldeles utomordentlig betydelse — nämligen i Polen.

Det är vidt skilda banor delarna af detta splitttrade rike tvingas att vandra. Den österrikiske polacken får med eller mot sin vilja österrikiska intressen, den ryske ryckes in i tsarrikets intresser, den preussiske i det martialiska Germanias. Hvad som skall sammanhålla det söndrade hela är då den gemensamma litteraturen, som ännu talar det forna fäderneslandets språk och ännu bevarar dess traditioner. Den blir ett af de starkaste föreningsbanden mel-

lan de skilda delarne och underhåller känslan af samhörighet, som måhända annars skulle slappas. Kring sina diktare samlar sig *Polen*.

En bland dessa sant polska diktare, en, som mer än alla andra synes vara genomträngd af känslan af sitt höga kall, är Eliza Orzeszko, hvars bild Idun i dag återger. Både biografens oförmåga och det bristande utrymmet lägga tyvärr hinder i vägen för en fullständigare teckning af den storslagna personlighet, som i henne träder oss till mötes. Här må endast lämnas några korta antydningar om hennes lif och verksamhet, under förhoppning, att de ej skola sakna allt intresse för dem, som redan lärt känna Eliza Orzeszkos arbeten. Förmädde de dessutom att hos de öfriga väcka lusten till en bekantskap, som måste blifva en hvar till bättnad, då vore målet med dessa rader till fullt nådt.

Eliza Pawlowska föddes år 1842 i Littauen, där hennes fader, en tämligen välbergad landtadelsman, innehade en egendom. Hennes uppfostran gick i de traditionella hjulspåren, och de kun-

Den sanna stoltheten tar ej till orda för sig själf.

Gutzkow.

skaper hon sattes i tillfälle att inhämta, kunde följaktligen ej tillfredsställa henne, hvars begäfnings i så hög grad öfversteg det vanliga måttet.

Det både mångsidiga och grundliga vetande hon besitter, har hon därför, liksom så många andra framstående kvinnor, förvärfvat hufvudsakligen på själfstudiernas väg.

Redan vid sexton år ingick hon giftermål med en närboende godsägare vid namn Orzeszko, betydligt äldre än hon själf. Deras äktenskap, som blef barnlöst och, efter hvad *en* biograf antyder, kanske icke fullt lyckligt, upplöstes redan fem år därefter, i det godsägare Orzeszko förvisades till Sibirien såsom delaktig i den polska resningen år 1863. Sålunda lämnad ensam började Eliza Orzeszko ägna sig åt litterära sysselsättningar och vid tjugufyra års ålder framträdde hon för första gången inför offentligheten. Hvad hon vid denna tidpunkt skref var svagt — själf uttalar hon sig särdeles strängt angående sina förstlingsarbeten — men vittnade på samma gång om verklig begäfnings och ingaf förhoppningar, som icke heller skulle bli gäckade.

På detta första framträdande följde en tid af studier, iakttagelser och inre utveckling under kamp och strid samt hand i hand därmed oafåtliga framsteg på den bana hon valt. Nu intager Eliza Orzeszko obestridd en af de främsta platserna bland sitt lands många högt begåfvade författare. Polen skänker henne sin beundran, tacksamhet och kärlek, och äfven i utlandet äro hennes romaner kända och uppskattade, i det större delen af dem öfversatts till ryskan, tjechiskan, tyskan och franskan. Hennes arbeten uppgå för närvarande till ej mindre än några och sextio band, och man får hoppas, att hon ännu har en lång och ärofull författarebana framför sig — ty det är ju icke åren, som ha gjort hennes hår så hvitt, utan säkert dessa sorger, om hvilka hon talar i Meir Ezofowicz: sorgerna, »hvilka icke gälla föräldrar, barn, hustru, egendom eller eget hus och hem, men som kanske dock äro tyngre och smärtsammare än några andra i världen.» — Hon är bosatt i en polsk provinsstad, Grodno, och för ett stilla och tillbakadraget lif, förnämligast ägnande sig åt litterära sysselsättningar samt åt samhällsgagnande verksamhet — så långt detta är henne möjligt i de tryckande politiska förhållanden, hvori hon lever.

Då jag nu kommer att dröja vid de två af hennes romaner, som nyligen blifvit öfversatta till svenska — Mirtala och Meir Ezofowicz — sker det i förhoppning att lyckas framhäfva några af deras utmärkande drag och dessutom i den öfvertygelsen, att man kommer en författare närmare genom att uppehålla sig vid ett par af hans arbeten än genom att taga en flyktig öfverblick af dem alla — med tillhjälp af litteraturhistorier och konversationslexikon!

Båda de omnämnda romanerna behandla judiska förhållanden, och redan detta är särdeles betecknande för arten af Eliza Orzeszkos författarskap. Polen hör nämligen till de land, där judarne ännu äro föremål för bittert förakt och den mest ingrodde ovilja, och då författarinnan tagit dem och deras öden till ämne för sina skildringar, har hon säkert förmått

därtill af den djupa medkänsla för alla olyckliga och förtryckta, som synes vara en af de mäktigaste driffjädrarna till hennes verksamhet.

Men med all denna medkänsla för de lidande låter hon ej förleda sig att — som så ofta är fallet — idealisera dem. I denna förening af kärlek och rättvisa, af varmaste deltagande och sträng objektivitet ligger hennes storhet. Hon tecknar i Meir Ezofowicz — som i sin svenska, i dessa dagar utkomna öfversättning fått titeln »I de djupa dalarna» — ett litet polskt judesamhälle i så klara, lefvande färger, att man måste tro på skildringens riktighet. Och detta är medlet, som hon använder för att närma de bäge folken till hvarandra. Hon vill, att hennes landsmän och för öfrigt äfven alla andra nationer skola lära känna judarne, som så länge stått som främlingar ibland dem. För detta mål verkar hon såväl genom »I de djupa dalarna» som genom Mirtala, Eli Makowea och, efter hvad jag tror, ännu flere af sina berättelser. Med sin varma, sympatiska uppfattning af människonaturen anser hon, att all ökad kännedom om ett folk eller en individ är ett steg mot harmoni och förståelse.

Men bakom denna sträfvan att närma ligger äfven en djupt fosterländsk tanke. Den sönring, som råder mellan inbyggarna i ett redan förut splittradt land, måste vara till oberäknelig skada för detsamma, och Polens bästa är det stora mål, åt hvilket Eliza Orzeszko vikt sitt lif och sina krafter. Dessutom har hon vid behandlingen af det judiska folkets öden tillfälle att gifva uttryck åt en patriotism, för hvars direkta framhäfvande hon lätt skulle få böta med sin frihet.

Mirtala är en skildring från början af det judiska folkets långa profningstid. Man försättes tillbaka till det gamla Rom och får göra bekantskap med både den patriciska världens glans och prakt och det fattiga judekvarterets nöd och lidanden. Samma konflikter, som skola möta oss i den lilla polska judestaden adertonhundra år senare, tränga sig äfven här på de stackars villande barnen af Israels hus. Dels på grund af utvecklingens gång, dels på grund af de skildrade personligheternas individuella ställning till dessa konflikter, måste dock deras lösning utfalla olika. Mirtala lyder sitt samvetes och sitt hjärtas högsta bud, då hon vänder det kejsrerliga Rom ryggen med ropet: »Jag stannar hos dig, mitt olyckliga folk!» För Meir Ezofowicz blir det ett lifsvillkor och en bjudande plikt att vandra ut i världen, för att sedan kunna tillföra de sina något af dess vishet och kunskap.

I bägge dessa romaner får man tillfälle att beundra författarinnans utomordentliga förmåga af karaktärsteckning. I Mirtala föras vi tillsammans med en mängd skilda typer inom transtiberiernas judekvarter: den gamle dikteren Menochim, hvars sinne hellre hänger sig åt drömmande sorg än åt vrede, och som är färdig att offra allt för sitt folk, den lidelsefulle Jonathan, som en gång var ädelsinnad och rätträdig, men som olyckorna gjort hatfull och hård — detta det demoraliserande inflytande, som ett räddningslöst lidande utöfvar, framhåller förf. ofta —, Justus, som hör till deras talrika klass, hvilka till någon ringa mån af svaghet, men mera af öfvertygelse gå på ackord med sina besegrare, samt slutligen bo-

kens hjältinna, den unga brodererskan Mirtala, hvars konstnärssjäl och hvars kärlek draga henne till romarnes rika stad, på samma gång som de starkaste hjärtfibrerna binda henne fast vid det fattiga judekvarteret.

»I de djupa dalarna» åter skildrar, som nämnt, ett litet polskt judesamhälle i våra dagar. Ämnet, med mästarekap behandlad, är en ynglings kamp gent emot hela detta samhälle. Meir Ezofowicz är en reformator. Han kämpar modigt för sin sak, under det hindren resa sig allt högre och allt mera hotande omkring honom. Det kommer visserligen stunder, då han fattas af tvifvel och spørjer: »Hvartill tjänar detta? Förmår jag något?» — men så drifver honom den inneboende kraften åter framåt — hans familj menar: mot fördärfvet, och han själf: mot frihet, rättfärdighet och kunskap. Ty dessa äro Meir Ezofowicz's stora mål, för hvilka han kämpar, till en början mera omedvetet, sedan med allt klarare insikt. Han vill kunskap och upplysning för sig och sitt folk, han vill frihet i religiöst och samhälleligt afseende, han vill rättfärdighet och rättvisa i förhållande äfven till främlingarne och de oliktankande — han vill med ett ord föra sin nation in bland folken, som stå på vandring mot höjderna. Allt detta är djärft och oerhördt i den lilla judestaden, som under sekler legat försänkt i mysticismens och egenrättfärdighetens dvala, och det är en förtviflad kamp ynglingen har att kämpa. I sina sista faser när skildringen en storslagenhet, som närmar sig det sublimes, särskildt då midt i denna tafla af mörker och sorg det lyser fram ett plötsligt hopp om framtida seger, som förklarande gjuter sig öfver det hela.

För att slutligen söka sammanfatta det intryck dessa bägge böcker bibringa om Eliza Orzeszko, skulle jag vilja säga:

Ett par vemodiga, men klara och genomträngande ögon ha länge och tankfullt följt mänsklighetens underliga irrfärder på denna jord — och vemodslöjan öfver dem har blifvit allt tätare. Men allt hvad de sett och uppfattat har slutits in i ett hjärta, rikt på kärlek, deltagande och *förvärfvad* tro, och från detta hjärta stamma Mirtala och Meir Ezofowicz.

Men skulle ni önska ett uttalande, i stånd att belysa alla Eliza Orzeszkos skrifter och hela hennes lif, vet jag intet bättre och vackrare, än det hon själf nedskrifvit i ett privat bref:

»Jag är polska till lif och själ, och jag älskar mitt land desto högre, ju olyckligare jag ser det vara. Målet, för hvilket jag lever och verkar, är mitt lands och mitt folks väl samt i och med detsamma de stora rättfärdighetsgrundsatser, som i vår tid så ofta och så grymt trampas under fötterna.»

Synes det er icke, att ljuset, som dessa ord sprida öfver Eliza Orzeszkos verksamhet, kring hennes egen hjassa sluter sig samman till någonting, som nästan liknar en gloria?...

Jag skulle lifligt förebrå mig, om jag ej här omnämnde, att fru Orzeszko äfven fört kvinnornas talan och kan anses ha brutit väg för kvinnoemancipationen i Polen.

P. P.

Den gamla visan...

Hvar är najaden?

Hvar är dryaden?

I vågen häfver sig intet bröst,
Ur suset höjer sig ingen röst.

Diana ilar

Med sina pilar

Ej mer i rymdernas silfverchar —
En halfdöd, iskall planet är kvar.

En rosigt fager

Aurora drager

Ej nattens slöja från österns bryn —
Allt är en dunstbild på morgonskyn.

Narcissens tränad

Är rent utplånad.

En torftig blomma vid källans rand
Nu står och vissnar i solens brand.

Och rosor glöda

Ej längre röda

Af någon underskön ynglings blod,
Sén Afrodit blef en marmorstod.

I mörkgrön lager

Bor ej en fager,

Varmt älskad Dafne. Det är förbi
Med lundens högstämnda poesi.

I nattens bleka

Belysning leka

Ej längre nymfer i snöhvít ring,
Nu se vi skuggor och — ingenting.

Ja, anden flyktat,

Och tanken lyktat

Sin lek med tingen på jorduban,
Död är förvisso den store Pan!

Anna Knutson.

Bered sommarglädje åt de unga!

Ovillkorligen främst bland alla skandinaviska ungdomstidningar står — enligt talrika ampla ofentliga erkännanden — *Kamraten, illustr. tidning för Sveriges ungdom*. Den är frisk, fosterländsk, underhållande, lärorik. Hvarje moder bör därför för sin ungdom nu genast prenumerera med 3 kr. från årets början, så kunna ännu alla utkomna nummer erhållas. En angenämare följeslagare under ferier- nas lekar, sysselsättningar och ströftåg kunna våra gossar och flickor icke önska sig. Ut kommer hela året om,

äfvén under skolfrierna!

Lifvets middag.

Efter en främmande idé

af

Ellen Bergström.

Att stå på lifvets middagshöjd borde, tycks det, uppfattas som ett företräde; och likväl är medelåldern ett ske- de, som ofta nog ej rätt vill behaga oss kvinnor, åtminstone till börja med. Den första upptäckten, att ögonen, som blicka tillbaka på oss från spegeln, äro omgifna af små fina linier, att håret börjar gråna vid tinningarna eller glesna på hjässan förorsakar mången Evas dotter några af de obehagligaste eller vemodigaste stunderna i hennes lif. Ungdomen gläds ej öfver sin ungdom, utan ser på skuggorna under träden; det är först sedan denna tid är förlupen, som blicken klarnar, för dess många behag, det är först, när eggen blifvit slö, man inser hvilket vapen man ägde. Och då inställer sig saknaden.

Emellertid är det icke värdt att hängifva sig åt denna saknad. Hvad som är borta, kommer ej tillbaka, och man har ingenting för sina vemodiga betraktelser. Långt bättre att med friskt mod se den närvarande situationen i ögat och söka göra det bästa man kan af den. Medelåldern är, sedan vi väl satt oss in i den, en mycket bra ålder, ja, enligt mångens erfarenhet och utsago, den bästa af alla. För den, som tager den på det rätta sättet, medför den fördelar, dem ungdomen saknade, bland andra ett *lugn*, som uppväger mycket annat. Man har lärt sig beskedligt foga sig i många förhållanden, mot hvilka man under föregående tids- skeden revolterade, och därigenom kännas de ock mindre svåra. Man har kommit därefter — ursäkten bilden! — som oxen, sedan nacken blifvit böjd under oket: han bär det undergifvet. När det först lades på honom, var han bångstyrig och ville ej på villkor känna trycket. Likafullt måste han.

Det har ansetts som en vågad originalitet, då någon författare låtit sin hjältinna ha hunnit medelåldern, och Balzac väckte uppseende med sin »Femme de trente ans». Som hjältinna i en kärlekshistoria gör den bedagade kvinnan en slät figur i allmänhet. Visserligen må det tyckas, som om detta påstående jäfvades af Kleopatras, Ninon de L'Enclos' och andra mogna skönheters exempel; men då medelåldern ej börjar vid ett bestämt årtal, utan då ungdomsfriskhet och ungdomsskönhet äro förbi, vederlägges satsen ej af dessa motbevis. Men om den medelåldriga kvinnan ej längre åtnjuter den vanskliga lyckan att vara föremål för människens hyllning, kan hon komma i åtnjutande af den långt varaktigare att stå i ett innerligt vänskapsförhållande till dem, som äro yngre än hon. Alla unga människor med djupare anlagd naturel dragas omotståndligt till dem, som redan genomlevat det, som för dem blott existerar i fantasien. Mången ung flicka skulle vilja gifva mycket för ett opartiskt omdöme af en icke besläktad erfaren väninna om den man, som är hennes hjärtas utkorade, äfvensom för ett sympatiskt råd i en eller annan angelägenhet, som intresserar henne; och ej sällan ser man mellan en yngling och en kvinna, tillräckligt gammal att vara hans mor,

en vänskap så ren och rik, som trots någon denna värld kan uppvisa.

Som hvar man vet, är umgängeslivet omgärdadt af vissa skrankor, som göra det ganska svårt för en ung man att på vänskaplig fot sällskapa med jämnåriga kvinnor i samma samhällsställning som han själf. I de flesta fall har han att välja mellan att uppträda som friare och att hålla sig på behörigt afstånd. Men umgänget med bildade kvinnor är något, på hvilket många unga män sätta högt värde, och något som ovillkorligen äfven bidrager till deras förfining och förädling. Här har då den förståndiga, intelligent och gladlynta medelålderskvinnan en ej ringa uppgift att fylla. Hon kan vara vänlig, utan att misstänkas för ömmare känslor; uppriktig, utan att synas oblyg; gästfri, utan att ingifva den föreställningen, att hon har afsikter.

Och *hemmets* behag, ofta lofsjunget, hvem skapar det? Ej mannen, våga vi påstå; ej ungdomen, som af sina många skiftande intressen drages hit och dit; ej barnen som bullra och kifva och stöka i oordning; nej, modern eller fastern eller tanten, hvilken liksom en god tomte går där och sysslar och ordnar och tillser, att hvar och en får sitt, hvilken ständigt hålles i hemmet, då de andra flyga ut, och kring hvilken de vid återkomsten så gärna samlas för att inhämta råd, hjälp eller tröst, såväl som för att meddela sina olika erfarenheter, vissa om att alltid finna ett vänligt lyssnande öra.

En »gammal flicka» måste, för att vara tilldragande, tydligt inse, hvar gränsen för hennes rike går. I annat fall förlorar hon sitt inflytande. Hon har utträdt från de ömma känslornas område, området för svartsjuka och hjärteckval, eldig kärlek och lågande harm samt framför allt rivaliserandet med de yngre. Om hennes gunstling bland männen går och förälskar sig i någon liten obetydlig flicka, som kunde vara hennes dotter, måste hon veta att utan en min af missräkning finna sig däri, får ej med en blick förråda, att hon tycker han kunnat göra ett bättre val. Pröfningar af detta slag höra till de bittraste, för hvilka en äldre flicka med ännu ungt hjärta kan blifva utsatt. Hon är visserligen ej kär i den manlige vännen, men vill ej mista honom; och hon vet mer än väl, att hans giftermål innebär förlusten af ett element i deras vänskap, som utgjorde dess förnämsta behag. Hädanefter blir det tre, där det hittills blott var två, och hvar och en vet, att en trio ej är det lyckligaste slag af förening.

Sättet att möta de annakande åren har under det innevarande halfsekle undergått betydliga förändringar. Härklädselar och mössor på damer mellan trettio och fyrtio år ha kommit ur bruk. Vi ha kommit till in- seende af, att medelåldern också har sitt yttre behag, och att klumpiga klädesplagg icke äro nödvändiga för någon åldersklass. Vid ingen period af lifvet är uppmärksamhet på de personliga detaljerna mera af nöden, än just när ungdomsfriskheten ej längre finns kvar att öfverskyla bristerna. En medelålders kvinna, som varit vacker, gör sig måhända skyldig till det misstaget att resonera som så: Det lönar ej mödan att göra sig besvär nu mera; den tiden är förbi. Den åter, som vill bibehålla sitt inflytande, tänker, att nu är tiden inne att bjuda till att göra det bästa man kan af sin person. Mången flicka, som var obetydlig vid tjugu år, är en öfverlägsen kvinna vid

fyrtofem, mera inflytelserik och angenäm än i ungdomen, ehuru naturligtvis ej att jämföra med de unga, då hon nu kommit på en helt annan rangskala. Vården af det yttre får emellertid aldrig slå öfver i fåfänga och behagsjuka. Knappt något är obehagligare än en »gammal kokett».

Den medelåldriga kvinnan, som önskar vara omtyckt, måste särskildt akta sig att ej uppträda som människans speciellt goda vän och i sitt sätt ådagalägga allt för mycken kamratlighet gent emot dem. Det är en frestelse för henne att göra det, om hennes begåfning är något manlig, men ett godt hufvud fritager henne ej från förpliktelse mot hennes eget kön eller berättigar henne att glömma, att hennes i andligt afseende mindre rikt utrustade systrar ock hafva sin uppfattning. Mången kvinna, som utan att mena något illa, endast handlat i afsikt att själf ha roligt och vara underhållande mot dem, som förstodo och uppskattade henne, har därmed skaffat sig fiender för lifvet och stött bort personer, hvilka, om hon känt deras inre, hon gärna skulle velat vinna.

Genom att tydligt förstå, hvad hon äger och hvad hon saknar, hvilka syften, som äro henne tillättna, och hvilka, som icke äro för henne, hvad som är inom hennes räckhåll och hvad som för alltid ligger bakom henne, kan den medelåldriga kvinnan befästa sitt rike så säkert, som öfver hufvud taget något i denna värld är säkert, och kan regera det med den kraft, som faktiskt tillhör det inflytelserikaste skedet af lifvet, då ungdomens missuppfattningar växt bort, och innan ålderdomens eftergiftare sinne flyttat ut individualitetens rämärken och lärt henne, att hennes mening icke alltid är den bästa, och att det ligger mycken tillfredsställelse äfven i att gifva efter för andras åsikter.

I drömmar.

Hon red med slappa tyglar, i skridt. Det blonda hufvudet med den aristokratiska nacken höll hon lätt framåtböjdt, så att hattbrättet skyddade pannan och ögonen för sol. En gulskär slöja, något längre än modet kräfde, flöt ned öfver vänstra skuldran. Den mörkgrå riddräkten med en lätt nyans i heliotrop, som knappast blef märkbar annat än mot solen, slöt tätt och mjukt om hennes smidiga, ännu nästan flickaktiga figur.

I högra handen höll hon tyglarne och ridspöt. Den venstra smekte hästens bringa, oupphörligt, en smula nervöst.

— — Det var en tidig snösmältningsdag med ljum sol från en vitblå vårhimmel, ljus och blå och vekt beslöjad. Husraden till vänster — nya praktpalats i rödt facadtegel och vit sandsten — låg i fullt solljus, markiser för alla fönster. Till höger sträckte sig hamnen full af skutor med slappa grå segel, utspända till torkning, och mellan master och riggar glittrade vattenytan under vårbrisen. Men långt borta bakom holmar och broar i försvinnande lointain förtonade berg och husmassor terrassformigt i hvitt, bländande soldis.

Med halfslutna ögon och ett matt, vartrott leende öfver läpparne sög hon in den rena luften, som kom simmande från sydost i långa, smekande drag.

Hon kände sin ungdom rinna bort. Hon sörjde den i tysthet.

Och det var henne en smärtsam njutning, på sådana ensamma turer, att drömma om hvad som varit och hvad som kunnat vara, att fantisera sig bort från det hem hon nu kallade sitt och i tankarne lefva sina sorglösa flickdagar om på nytt. Och dagar som dessa — sådana veka, ljusa vårdagar, som kommo helt oväntadt midt i vintern — drömde hon mera än eljes.

Hon kallade dem sin längtans dagar.

Människorna hon mötte sågo föryngrade ut. En bleklad lärarinna i sliten doffelkappa gick alléen fram i spetsen för en flock glada, ostyriga barn, små vackra, välskötta barn i sammetsmössor och plyschkappor och med omsorgsfullt knäppta damasker.

En bröstsjuk författare i en droska satt hopfallen i sitt hörn och hälsade henne tankspriddt.

Och där var tenoren ute på promenad, rödblommig och vacker, med rocken uppsknäppt.

Längre bort blef det mera folktomt. Två officerare till häst betraktade henne i smyg; hon kände deras blickar, ännu när de ridit förbi. Hon visste, att de vände sig om efter henne. Några skolgossar med gröna portörer sprungo förbi henne, röda och varma; ett par af dem hade sälkvistar med hvitulliga knoppar i händerna.

— — På andra sidan bron var det tyst och ensamt. Almarne stodo nakna, med våta, svartbruna grenar, och bildade gallerbarrier mot sjön. Isen låg halfsmält, vitgrå och ojämn; här och där lämnade den en fläck af vattenytan fri och blank. Men i bergen till höger låg snön ännu vit i skrefvorna, nästan som nyfallen, i stora drivvor.

Det droppade från kvistar och grenar. Luften låg söfvande stilla . . . ingen promenerande, så långt ögat nådde . . . rasslet från staden trängde dämpadt igenom . . . I djupa tankar red hon vägen fram.

Det var i går, i skymningen.

Det brann ljus vid pianot, lågan fladdrade för hennes andedräkt. Hon satt förstörd och nervös och fingrade på något réverie, som han nyss lämnat uppslaget på notställaren.

Hon kände hans ögon.

Han satt i soffhörnet med en plyschkudde under hufvudet och tycktes djupt intresserad af ett fat visitkort på divansbordet. Då hon vände sig om, sänkte han ögonlocken — ett par tunga ögonlock med fina blå ådror. Han satt tyst och lugn, men hon tyckte sig se nerverna skälva under hans blekgrå, i ljusskenet bronsfärgade hy.

Hon slutade med ett pianissimoackord på mellantoner, lade undan nothäftet och satte sig i en chaiselongue vid fönstret. Himlen låg matt blekblå åt väster. Lyktan under fönstret var tänd och kastade en bruten reflex upp åt taket, där en röksky dröjt sig kvar.

Hon spratt till, när hon hörde hans röst.

»Ni har vetat det länge.»

Hon svarade icke. Hon kände på förhand sin stämma skälva och vågade icke tala. Hon kunde förråda sig.

»Ni har vetat det länge,» upprepade han.

»Ni har vetat det, sedan jag första gången såg er i ögonen. Man märker sådant strax, när man har törstat så länge som ni och jag.»

Hans stämma låg lugn och dämpad på låga toner. Han log bittert, då han fortsatte:

»Eller ni tror kanhända inte, att jag har törstat? — Åh . . . man hinner lefva så litet, då man ständigt flackar världen rundt.»

Hon satt blek i sin chaiselongue och lyssnade, endast lyssnade. Han vände hufvudet en smula, så att dagern från fönstret föll på några gråa strån vid hans tinning. Hon hade icke sett dem förut.

»Jag begär naturligtvis ingenting,» fortsatte han. »Endast att få tala ut. Jag begär icke det omöjliga, icke att få släcka min törst, min febertörst . . .»

Han lät kudden falla och ändrade ställning. Så slog han upp ögonen och betraktade henne oafvänt några sekunder, som om han ville suga in hennes bild för alltid. Så sänkte han blicken och fortsatte mattare:

»Det skall icke vara något sådant som ställer kraf på oss, på er och på mig, som tvingar oss att bryta skrankor och kastar oss i kamp med all världen. — Ser ni: vi ha icke krafter till sådant, eller i alla fall icke jag.»

Hon hade rest hufvudet med ett slags trots vid det första, men vid fortsättningen lät hon det sjunka tillbaka.

»Och det får icke heller blifva någonting med lögn och förställning och stulen lycka. Det skall vara ett blad, som icke får vissna af sig själf, detta vårt minne, ett vackert höstblad att pressa och lägga i dagboken. — Det är i morgon jag reser.»

Han hade lämnat sitt soffhörn och stod vid hennes sida. Hon visste, icke om hon kunde stå — hennes vänstra hand lekte med en liten kedja på gueridonen vid fönstret.

»Er hand. Ingen vet, när vi ses härnäst.»

Hon gaf honom handen. Han kysste den . . . en gång, två . . . många gånger . . .

»Farväl.»

»Farväl.»

Hon hörde icke sin egen röst. Hon tyckte att han stod länge i dörröppningen och såg på henne. Till sist blef han borta bakom portiern.

Hon höll in hästen. Hennes kinder hade fått en högre färg.

Hon hade slagit in på en annan väg. Segelleden låg nedanför, isfri och blank, ljusblå, med vårhimmelens färg. Det var lif därnere. Det rasslade och bultade våldsammt nere från hamnen; man lastade järnstänger.

Fartygen trängdes på strömmen.

En stor ångare med roströd vattengång glänste i solen och lämnade efter sig en lång strimma svart stenkolsrök.

Med slappa tyglar red hon vidare, i skridt.

Hjalmar Söderberg.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

III.

Om bad- och brunnskurer.

Af D:r Alfred Levertin.

(Forts.)

Ett sådant bad kan och bör tagas en gång i veckan och kan utan ringaste fara begagnas hela året om såväl vinter som sommar. Fak-

tiskt blir man äfven under sommartiden mera rekreerad efter ett sådant bad än efter en hastig neddoppning eller simning i sjön, detta gäller väl mest, om man utsatt sig för större kroppsansträngningar eller vedermodor. Det är typen för vårt svenska folkbad, och öfver 100,000 sådana bad serveras årligen i Stockholm. Kvinnorna begagna dem mycket sällan, de äro rädda för dem och ofta äro de förbjudna att begagna dem och vanligen utan ringaste orsak. En viss reaktion har på senaste åren visat sig emot denna fördom; så begagnas å badhuset vid Malm Morgsgatan årligen 5,000 sådana bad och skulle anordningarna så ställas, att de blifva lika tillmötesgående för kvinnan som de nu äro för mannen, skulle badstun äfven få mera sympati hos det kvinnliga släktet, för hvilket den är lika välgörande som för någonsin det starkare könet. Just denna stora mängd bastubad, som årligen tagas af männen, gör att statistiken rörande kvinnobadens antal ställer sig så dålig och nedslående. Så låter i korthet syndaregistreret. På hvarje man komma ungefär 3 bad om året och på hvarje kvinna 0,88 bad, eller med andra ord af trenne kvinnor få två 1 bad hvardera under årets 9 kalla månader, den tredje går lottlös. Frånräkna vi nu bastubaden, ställer sig resultatet något bättre. Curman anger antalet för t. ex. år 1890 till 27 % kvinnliga bad vid Sturegatan och 26 % vid Malm Morgsgatan; om man endast betraktar karbaden, så äro af 1:sta o. 2:dra klassens varma karbad 45 % kvinnliga och i 3:dje klassen äro af 100 bad 50 kvinnliga.

Men låtom oss lämna statistikens något ofruktbara mark, dess siffror tala dock manande för kvinnokönet i allmänhet, i det de gifva en välbehöflig vink att äfven på detta område söka täfla med männen.

Dessa ofvan omtalade bad hafva äfven betydelse ur kurativ synpunkt, de begagnas med stor fördel i en mängd reumatiska lidanden, vid periferiska nervlidanden t. ex. ischias, vid kroniska njurlidanden, gikt m. m. De böra med stor försiktighet begagnas, när man lider af blodvallning åt hufvudet, svindel, konvulsioner eller fallandesot eller af ryggmärgslidanden samt afrådas vid svårare hjärtlidanden och lungdot.

Helt nära dessa ofvan anförda badformer stå varmluftskåp, ångskåp samt spritbadet. Här förblifver hufvudet fritt och respirationen ostörd, då blodet fortfarande kan afkylas i lungornas blodnät. De äro i hög grad svett-drifvande, i ångskåpet bör ej temperaturen uppdrivas öfver 40° samt badet ej räcka öfver en half timme. Bad i s. k. varmluftskåp äro mindre pressande än uti ångskåp, där alltid den insläppta ångan retar huden och de inre organen rätt betydligt. Hufvudet bör alltid betäckas med en fuktig handduk. Ett svett-drifvande bad, som borde kunna med fördel begagnas i hemmen och som icke borde ställa sig så dyrbart, att det ej kunde få insteg öfverallt, är det s. k. spritbadet. Det är enkelt anordnad. Under en trästol ställs en spritlampa, patienten sätter sig fullt afklädd på stolen, omklädes från halsen med en stor filt, som räcker ända ned till golfvet, där den fasthålls af ett par pålagda tyngder eller stenar. När nu spritlampan antändes, uppvärms luften, som omger den badande, hvilken också rätt snart kommer i svettning. Vatten utvecklas här vid spritens förbränning och vi betrakta spritbadet som ett lindrigt ångbad, där uppvärmningen och ångbildningen sker mycket långsamt. Temperaturen bör hållas mellan 38°—39°. Svettningen bör ej utsträckas öfver 30 å 35 minuter, och sedan bör någon lämplig afkyllning be-

gagnas i form af kraftig afrifning, dusch eller dylikt. Ibland vill läkaren, att ingen afrifning skall begagnas, den sjuke invecklas då i en uppvärmd, torr filt och får hvila en half timme. Efter denna tid påklädes han torrt linne och får lägga sig uti sängen, där man har i beredskap torra och väl uppvärmda lakan. Vi hoppas inom närmaste framtid kunna anordna de medel, som behövas härtill, på ett praktiskt och billigt sätt, att detta bad kan blifva mera begagnadt. På landsbygden, där man har längre väg till städernas varmbadhus, bör man i detta spritbad få ett lämpligt surrogat för de förut omtalade varmluft- eller ångbaden. Hithörande äro de bad, som införts af den bekante pater Kneipp, denne nutidens store apostel på hydroterapiens område.

Dessa äro lokalångbad och gifvas som fotångbad, underlifsångbad och hufvudångbad. För att få värmen, som utvecklas genom ångan, längre kvarstående och således mera verksam, omges den badande i alla dessa badformer af någon dålig värmeledare, såsom hö, fläderblommor, skafgräs o. s. v. För detaljerna hänvisa vi till Kneipp's »Min vattenkur» eller till d:r Bergs snart utkommande arbete »Vattenläkaren». Fotångbadet verkar som ett varmt fotbad, underlifsångbadet som ett varmt sittbad. Hufvudångbadet hvilar också på samma princip och lär vara ganska verksamt vid förkyllning af hufvudet, yttrande sig med snufva, lomhörighet o. s. v.

Att, som den ärevärdigeatern föreslår, begagna denna badform efter *slaganfall* tro vi för vår del vara bäst att afstå ifrån. Risken är för stor och vinsten med behandlingen icke motsvarande denna. Efter denna lilla afväg från de mera härdande badformerna återvända vi till dem.

Om dessa bad, som vi ofvan skildrat, äro den stora allfarväg, som säkert och kraftigt för till härdningens stora mål, så ges det sida om denna en hel mängd små bivägar, som leda till samma syfte, visserligen med större besvär och tidspillan.

De enklaste af dessa känna vi under namn af aftvättning, öfversköljning, afrifning eller lakanbad. Ett hafva alla dessa former för det kalla vattnets begagnande gemensamt, att, på samma gång som de hårda, verka de äfven kraftigt stärkande och uppkryande. Det är i första rummet de bleksiktigas och nervsvagas bad.

Ett närmare beskrifvande af det sätt, hvarpå dessa skola begagnas, torde väl ej vara af nöden, ty vi våga antaga, att de äro väl kända af den stora allmänheten. Vi skola endast påpeka några allmänna föreskrifter vid deras begagnande, betona några försiktighetsmått, som böra brukas, och några ganska vanliga felaktigheter, som böra undvikas eller kringgås.

Aftvättningen är den mildaste och naturligaste af dessa badformer; dess nyttiga verkningar bero dock på det mer eller mindre förnuftiga sätt, hvarpå den tillämpas. Vi få ej här ingå uti några detaljer, endast antydningar och anvisningar, mera hållna i rubrikstil.

Aftvättningen blir olika för friska och sjuka, för barn och fullvuxna. För små barn kan 20°—25° vatten användas, aftvättningen bör aldrig ske framför brasan, för 2—7-åriga kan man använda *nattståndet* vatten, från sjunde året kunna de begagna mera fullständiga *öfversköljningar*, en något mera fullföljd utveckling af aftvättningen. Till öfversköljningen hör en stor zinkbalja samt en pyts nattståndet vatten (12—18°) eller kallare, nyss taget från vattenledningen eller brunnen. Med en stor badsvamp, som ofta fylls och lika ofta öfver

kroppen utkramas, fullbordas öfversköljningsproceduren. Dessa procedurer böra alltid vara korta och åtföljas af kraftiga gnidningar, gymnastiska rörelser och promenader i det fria.

En del personer begagna äfven sina händer till aftvättningen i stället för svampen.

Afrifningen däremot förutsätter, om den regelrätt skall utföras, en konstförfaren hjälp. Därvid omslutes den badandes kropp af ett mer eller mindre urvidret, groft eller fintrådigt lakan, som neddoppats i vatten af det gradtal, som förordnats.

De fyra viktigaste minnesreglerna vid afrifningen sammanföras sålunda: ett varmt rum, en god reaktion, en måttlig temperatur hos vattnet samt en noggrann aftorkning.

Det är med fullt medvetande och ehuru jag väl vet, att det strider emot en hel riktningssikt, som jag fortfarande håller på, att man såväl efter denna som efter hvarje badform bör låta sig aftorkas antingen af en främmande person, vid badorter badtjänaren, eller i brist därpå själf grundligt företaga denna viktiga sida af all badbehandling. Skälen, som anföras häremot, äro just ej mycket vägande, t. ex. att alla delar kunna ej lika starkt froteras, hvarigenom olikhet i reaktionen med ojämn blodfördelning inställer sig, samt att hudnerverna därpå lida men. Idéen härtill är hämtad från själf-torkningen efter det kalla badet och vid de s. k. solbaden, men lämpar sig ej för det nordiska klimatet, vådorna härpå äro enligt mitt förmenande större än de väl mycket i luften sväfvande fördelarne.

Vattnet till afrifningen bör ej tagas för mycket kallt, såvida man ej genom inpackning förökad sin kroppsvärme, då man också lättare kan genom temperaturskilnaden framkalla reaktionen. Är denna utvecklade, som fallet är hos en icke härdad eller anemisk person, tillråda vi vederbörande att för en kortare stund återgå till sängen. Visserligen inträder reaktionen hastigare och kraftigare efter en kallare badform, men då vinnes denna på kroppens egen bekostnad, hvilken måste söka ersätta den värmeförlust den lidit. En afrifning af detta slag på en frusen och blodfattig individ kan nog kännas *uppgiggande*, men verkar ungefär som en sup eller ett piskrapp på den uttrötade hästen, den tager kraft från kroppen och åstadkommer en förminskning i lifskapitalet.

Afrifningen är ett ypperligt härdningsmedel samt i hög grad nervstärkande; hos det kvinnliga släktet kunna vi ej nog varmt anbefalla denna eller de därmed likartade morgon-afrifningarna. Här är nervsystemet i allmänhet mera känsligt och öfverretadt och därför böra de redan från barnåren begagnas och så sällan som möjligt afbrytas och alldeles icke af det kalla sommarbadet i öppna sjön. För att vänja sig därvid som lämpligt vinterbad bör det just under sommaren försökas.

Som härdande medel, men kanske med ändå större betydelse som kurativ badform, stå halfbadet och duschbadet, och vi skola därför skildra dem här i denna följd. Halfbadet räknar sitt ursprung från fader Priessnitz dagar, det vill säga från den man, som vi vilja kalla vattenkurens skapare.

Priessnitz kom rätt snart under fund med, att många af hans patienter ej kunde väl fördraga det källkalla helbadet, som annars hörde till hans älsklingsordinationer, och han såg sig nödsakad att höja dess temperatur. Härtill åtgick mycket varmt vatten och för att spara på detta var han ej rädlös. Han lät fylla badkaret endast 7 å 8 tum med tempererad vatten, och därmed öfversköljdes den badande, under det han satt i badkaret; denna vatten-

Norrköpings bomullsväfnader till fabrikspris.
Vadstenaspetsar ojämförligt största lager, lika billigt som å tillverkningsorten.
Almedahls Duktyger, Handdukar, Lärter till fabrikspris.
Handväfda Linnevaror i parti och minut.
Regeringsgatan 22 Låga, bestämda pris.
Vadstenaboden

Möblering och Dekorering
 af våningar verkställes stilriktigt och elegant.
 Största urval af goda modeller uti olika stilarter.

**Sängar och Sängkläder, Möbetyger,
 Mattor och Gardiner m. m., m. m.**

**Carl Johansons
 Möblerings-Affär,**
 Drottninggatan 46, 1 och 2 tr.

besparingsmetod kallade han halfbad. Med sin skarpa iakttagelseförmåga fann han snart, att detta bad hade en hel del välgörande egenskaper, just beroende på dess egendomliga användnings-sätt, och ända från den tiden räknar halfbadet sina anor som en af vattenkurens viktigaste och mest begagnade badformer. Detta bad, hvars grundkaraktär består af en öfversköljning af den badande med badvattnet, utföres rätt olika på skilda kurorter, utan att man kan betrakta denna olikhet som ett konstfel. Denna öfversköljning kan utföras med händerna eller medels vattnets påsugning ur ett handfat, som oupphörligen påfyller med badvattnet, medels våta handdukar eller, som det sker vid hafskusten, genom frottering med hafstängan, som då oupphörligen neddoppas i det kalla saltbadet.

Detta bad förutsätter ett kraftigt arbete hos badbetjäningen, om den väl skall uträtta sin sak. Der många halfbad gifvas, har man på flere ställen tvänne badare, som arbeta härmed, och badet förlorar ej därpå. Det avslutas vanligen med ett par byttor kallare vatten, som hastigt slås öfver den badande. Temperaturen i halfbadet är växlande från 32—40° allt efter hvad som därmed skall åstadkommas, om det skall begagnas som avslutningsakt efter ett föregående uppvärmsbad, om det skall användas som afledande badform vid kongestioner åt hufvudet eller som dietetiskt medel eller som ett lugnande nervmedel. Liksom temperaturen i badet växlar äfven tiden för dess användning från en till tre à fyra minuter. Badet är kort, men ej mindre verksamt. En ej mindre hälsosam regel lyder: gå på halfbadet! Vid hafvet är det en synnerligen nyttig badform för att förbereda begagnandet af de kalla hafsbaden och har äfven där kommit i stort bruk. Ofvanpå halfbadet bör man ej taga någon dusch och ej någon neddoppning i kall bassin, detta är ytterligt pressande och fullkomligt onödigt. Såväl vid halfbadet som ännu mer vid afrifning inträder hos vissa personer ökad blodtryck åt hjärnan med hufvudvärk, svindel o. s. v., detta häfves, om ansiktet och hufvudet tvättas med kallt vatten före badet eller om man tager en med vatten fuktad linnemössa på hufvudet.

(Forts.)

Hvad "gubben vinter" lämnat kvar.

En liten blomsterrevy för Idun af S—m.

Ah, mitt herskap! Ni skulle bara ha sett, huru miserabla mina blommor sågo ut i vintras. Då skulle ni troligen utropat: »jo, den, hon förstär sig visst på blomsterskötsel! Och så skrifer hon i Idun om sina blommor! Fidone, hvilken humbug!»

Ja, det var riktigt väl, att jag icke fick någon nyårsvisit af er, mina damer. Och hädanefter är jag icke längre rädd för edra besök, ty blommorna börja nu se rätt hyggliga ut igen.

Förvintern var ganska känbar för blomstren. Och orsaken därtill? Jo, sen I, långt ifrån att vara sträng, var »gubben vinter» i stället hela »förejulen» alltför mild i hågen. Blommorna trodde därför, att det ännu var sommar, och bjödo till att växa, och så fingo de långa, tvinniga, blekgröna skott — heliotroper och fuchsier sågo ut som något slags slingerväxter.

Huru noga man dock bör väga sina ord för att de ej skola löpa fara att misstydast! Med anledning af öfverskriften kunde »gubben vinter» lätt bli misstänkt för att ha lagt embargo på de flesta af mina älsklingar, och det vill jag visst icke att någon skall tro, ty — med få undantag hafva de alla förblifvit vid lif. Å andra sidan torde för-

tjänsten därvidlag ej få tilläggas sagde gubbe, utan — mig själf. Hur jag bar mig åt? — Jo, jag lämnade blommorna i fred vida mera än någon vinter förut, och därför uppnådde jag också denna gång ett bättre resultat än någonsin förr. Jag skar ej af blad och grenar — t. ex. på heliotroperna — efterhand som de vissnade ned. Vidare lät jag bli att vända på blommorna, vattnade så litet som möjligt — och »spritade» icke alls. Först i mars började jag skära bort vissnade blad och grenar och satte äfven om ett par blommor, hvilka hade väl små krukor.

Och nu går jag att presentera mina blommor, eller, rättare sagt, dem ibland dem, hvilka synas mig värda ett omnämnande i Idun.

Aralia, träd fram! Du är gammal nog att själf föra din talan. Således: berätta oss dina lefnadsöden!

»Mjukaste tjänarinna, mitt nådiga herrskap! Ja, *Aralia* är mitt namn. Jag har visserligen också ett tillnamn, men för att säga sanningen, är jag icke på det klara med, hur det egentligen lyder. Men det vill jag säga, att medlemmarne af vår släkt alltid hållit sig uppe, och att hvilken som helst af oss i sina bästa år kan anses som en prydd för den finaste salong. Den art, jag tillhör, har vackra, gröna, 7- à 9 flkiga blad.

Jag är ful numera, men — jag har varit vacker, och det är ej a'la, som kunna säga sig ha varit det. Jag är född i Stockholm, men så såldes jag upp till norra Sverige. Vid den tiden var jag väl ungefär ett år gammal — som herrskapet hör, fick jag tidigt börja att pröfva på lifvets växlingar. Här uppe i Norden har jag emellertid växt och frodats; jag har nu snart varit här åtta år. Jag har under denna tid fått flytta en gång, men i båda hemmen har jag haft min plats ej i, men invid ett fönster beläget åt sydost, och, hvar jag bott, har man haft den omlänksamheten att på andra sidan gatan sätta upp en stor byggnad för att skydda mig mot den skarpaste solen — jag tror åtminstone att detta varit meningen. Man har alltid beställt mig med god jord, vatten endast då jag varit törstig, men då rikligt. — I bland, då jag ej fick vatten så fort som jag ville, brukade jag låta mina blad (hvilka annars stodo utåt och uppåt) tillika med stjälkarne få ett fall nedåt, och då gick det så bra för människohänder att föra mina eljes styfva stjälkar upp och ned. »Se, nu är *Aralia* törstig!» sade man då. Det kan väl tyckas, som om jag skulle varit illa af att få bli törstig, men det bekom mig icke det ringaste. Ännu förra våren fick jag omkring 25 nya blad, under det att jag ej förlorade på långt när lika många; också har det aldrig varit så långt mellan stjälfästena att bladen behöft sitta och längta efter hvarann'.

Fyra gånger på åtta år har jag blifvit omsatt. Antingen dröjde man den här sista gången för länge med att sätta om mig, eller också är min tid förbi — nog af, jag är numera knappast en skugga af »mitt forna jag.» Men om jag också skulle »gå ut» — som människorna kalla det — så har jag dock lämnat ett minne efter mig, en liten *Aralia*, som artar sig bra — lofvar bli lika vacker, som jag själf varit. Barnet är nu snart 3 år gammalt. År 1892 en dag fram på sommaren, när jag stod här vid mitt fönster, kom jag händelsevis att se nedåt och upptäckte då vid min fot ett par små blad, hvilka något liknade mina egna. De syntes ha vuxit fram antingen från min stam eller från roten (hvilketdera kunde jag aldrig komma underfund med) och smögo sig tätt intill stammen. Bladen växte till, och ännu ett blad började skjuta fram. Så, efter en helt kort tid, kom där en person, beväpnad med en hvass knif, skar lös den lilla plantan och bar bort henne. Men det dröjde icke länge, innan jag fick återse min planta — nu hade hon fått sin egen burk och ett glas öfver sig. Till min stora glädje placerades lillan i samma rum som jag själf, visserligen på ett bord vid ett annat fönster, men jag kunde ändå se ditöfver. Först syntes hon vilja vissna, stjälkarna böjde sig, och bladen hängde slaka. »Sköterskan» tog då bort glaset, höjde varsamt upp bladen och satte ett par små stöd under dem; sedan sattes glaset dit igen. Plantan fick nu stå i fred så mycket som möjligt, och man lyfte på glaset, endast då man ville känna efter, om det var tid att vattna — en à två gånger i veckan. Redan efter få dagar hade bladen återtagit sitt friska utseende och stjälkarne råtat upp sig, så att stöden kunde tagas bort, men det dröjde rätt länge, innan plantan började växa. Det tredje bladet i ordningen fick 3 flikar, och de blad, hvilka sedan kommo, blefvo allt mera och mera lika mina. »Lill-*Aralia*» har redan blifvit omsatt två gånger. Hon står nu på ett bord helt nära mig, och jag har min ögonfröjd af att se på henne. När hennes blad bli dammiga, putsar

man af dem med en mjuk damtrasa eller dito borste. Stundom tvättas de också helt lätt med en svamp — man använder då kylslaget vatten. Jag känner till det där, ty jag har själf blifvit behandlad på samma sätt. — Förra sommaren växte där åter en liten planta vid min fot. Den skars lös, sattes och »tog sig», äfven den. Men så gaf man bort denna min yngsta, och därute i den grymma, kalla världen blef hon vanvårdad och — dog. Kanske skall också jag snart förintas. Dock, litet för eller senare, det betyder på det hela taget icke så mycket. Vore jag människa, skulle det vara tanklöst af mig att tala så, men jag är ju endast — en blomma.

Ja, här har ni nu fått höra »gamla *Aralians*» historia. Om den kan vara eder till nytta, så har jag åtminstone icke helt och hållet lefvat förgäfvos.»

Så långt *Aralian*. Och nu skola vi kanske fortsätta med presentationen. Här ha vi två stycken växter, hvilka tillhöra ormbunksläktet. Den större kallar jag vid högtidliga tillfällen — såsom t. ex. föreliggande — *Adiantum flagrantissimum* — det står så på den flata namnsticken i burken. Den mindre däremot får nöja sig med att kallas endast *Adiantum*. »Hvarför så? De äro ju hvarandrai alldeles lika,» säger ni. Ja, nu visserligen, men i somras, då mina ormbunkar voro i normalt skick, hade den, jag benämner *Adiantum*, betydligt mindre blad än den andra, ett förhållande, som ju dock kunde ha sin förklaring däruti, att de båda exemplaren växt upp på hvar sitt håll, i olika jordmån och temperaturförhållanden, och äfvenså voro af olika ålder.

Den lilla *Adiantum* är ganska intressant genom sin tillkomst. En person, som hade en växt af detta slag, tog med nypan fatt i en af de fina bladstänglarne och drog den rakt upp ur jorden, satte den sedan på försök. Kanske hade någon liten rot del, fast »osynlig», följt med stjälken, ty bladet »tog sig».

Min *flagrantissimum* köpte jag i somras från ett drifhus. Trädgårdsmästaren påstod, att växten icke skulle lida af flyttningen, men själf hade jag föga hopp om att den skulle öfverleva vintern. Verkligen vissnade också alla bladen så småningom under första delen af vintern — i början af januari voro de alla sin kos. Hade jag förvatnat min vackra »ormbunke»? Jag fann att stjälkarne (»stjälkstubben» stod ännu kvar) voro lindrigt angripna af mögel, och att det luktade liksom unket ur jorden. Jag behöfde emellertid ej länge fundera på saken, ty redan i samma månad började ett och annat nytt litet blad skjuta fram, och, som ni ser, är där nu en hel liten buske af späda, ljusgröna blad. Måtte jag nu bara få vackrare fason på växten, än den hade vid inköpet. Dessa ormbunksarter tåla troligen icke vid att stå trångt. När jag köpte »*flagrantissimum*», hade den några dagar stått i en grupp af växter och var alldeles flat på ena sidan, och hur jag vände och vände på den, ville den ändå fortfarande hålla sig sned. (Slut i nästa nr.)

Ur notisboken.

Kronprinsessan afreste, enligt hvad ett från Venedig ingånget telegram meddelar, i tisdags till Pallauza vid Lago Maggiore för att som i dag inträffa i Karlsruhe. Kronprinsessans hälsotillstånd är fortfarande godt.

Primus-spiseln. Den för sitt världsberömda fotogenkök »Primus» väl kända firman B. A. Hjorth & Co har i dagarne utsläppt i marknaden en s. k. »Primus»-spisel, hvilken torde blifva en välkommen nyhet för hvarje sparsam husmoder, i synnerhet nu då fotogenen stigit så betydligt i pris, ty medels användande af denna spis kan, med begagnande af endast ett »Primus»-kök och utan ökad fotogenförbrukning, kokning samtidigt företagas i 3 kärl.

»**Våra dåliga tändor**» utgöra förvisso ett tema, som ofta är ägnadt att inge bekymmer, icke minst hos damerna. Af synnerligt intresse bör det därför vara för vår vidsträckt läsekrets att taga del af den lilla broschyr i den icke oviktiga frågan, som medföljer detta nummer af Idun, och hvilken vi så mycket hellre kunna rekommendera till genomläsande och efterföljd, som densamma har till författare en så erfaren fackman som tandläkaren dr A. Lenhardtsen.

Det nyaste tålumodsspelet heter »Hjärtats hemlighet» och torde bli ett lämpligt tidsfördrif under sommaren.

Teater och musik.

Kungl. operan. Det tredje partiet, hvori hr *Götze* uppträdde som gäst härslädes, var som *Faust* i Gounods opera af samma namn, hvilken uppfördes i måndags. Detta uppträdande var egentligen som helhet betraktadt hvarken bättre eller sämre än de båda föregående. Visserligen lyckades sångaren ganska bra i första akten samt med fjärde aktens dryckesvisa och i trion mellan *Faust*, *Mefistofeles* och *Valentin*, hufvudsakligen på de ställen, där han fick forcera sin röst. Däremot voro bristerna i de vekare momenten, t. ex. i trädgårds-scenen, mycket märkbara. Äfven beträffande detta parti måste vi konstatera, att vi hafva en ojämförligt mycket bättre representant här hemma, Något lifligare bifall förspordes icke heller från den ej just särdeles talrika publiken.

I går skulle ett nytt gästspel begynna, nämligen den fransk-amerikanska sängerskan fru *Vehon-Halvorsens* uppträdande som *Violetta* i op. »Den vilseförda», hvilket parti hon redan för trenne år sedan utförde härstädes.

I morgon åter gifves för första gången »*Hans och Greta*», sagospel i tre bilder af *Adelheid von Vette*, musiken af *Engelbert Humperdinck*. samt »*Navarresiskan*», opera i 2 akter af *Massenet*.

K. Dramatiska teatern bjöd i lördags på ett nytt program, som — om vi fränse den inledande enaktaren — var af högt värde och intresse. *Wilbrandts* s. k. lustspel »*Ungdomskärlek*» är, som antyd, allt annat än lustigt, men betydligt banalt och genomklumpigt och borde helst aldrig ha kommit upp på denna teaters spellista. Ej ens fru *Hartmans* hjältemodiga ansträngningar att afvinna en ny backfischroll en smula humör kunde upphjälpa det sorgmodiga fiaskot.

En rik ersättning erbjöd dess bättre *Jean Richpins* därpå följande komedi på vers i tre akter, »*Fribytaren*», en genom sin enkelhet sublim, men likväl kraftigt färgmåttad dikt till havets och sjömanslivets lof, hvilken ej kan undgå att gripa hvarje för poetisk stämning mottagligt sinne. Den gamle Bretagniske sjömannen *Legoez* (hr *Hillberg*) har förlorat alla sina söner, sjömän såsom han, på hafvet, men han håller detta haf lika kärt ändå, ja, det är föremål för hans formliga dyrkan. Hans sonson *Pierre* har rest bort för femton år sedan, utan att låta höra af sig, men han väntas dagligen med en nästan vidskeplig visshet af gubben, af änkan efter en af sönerna, *Marie-Anne* (fru *Littmarck*), och hennes dotter *Janik* (fru *Sandell*), hvilken, ehuru hon blott var ett femårigt barn, när den tioårige *Pierre* gaf sig ut, betraktar sig och betraktas såsom hans trolofvade. Anländer så en vän och länge skeppskamrat till *Pierre*, en rask sjöman *Jacquemin* (hr *Skånberg*), medförande jämte dennes sjömanskista den nästan säkra vissheten om hans död. Innan han ännu hunnit förklara saken för någon mer än *Marie Anne*, låter man gubben *Legoez* tro, att *Jacquemin* är *Pierre*, för att därigenom bespara den gamle farfadern en krossande hjärtesorg, och lilla *Janik*, som tror detsamma, förälskar sig i honom. Men den rätte *Pierre* (hr *Olsson*) hemkommer, icke från sjön, utan från Mexiko, där han blifvit lycklig diamantgräfvare. Den härigenom uppkommande konflikten, som hotar att förstöra allas lycka, löses dock omsider så, att *Pierre* ensam återvänder och *Legoez* gifver *Janik* åt *Jacquemin*, som förblifvit hafvet trogen.

Utförandet var i det hela värdigt och verkningfullt. Särskildt gaf hr *Hillberg* mycken kraft och karaktär åt den gamle sjöbjörnen, och hans deklamation af versen kan gälla som mönstergill. Fru *Sandell* spelade med innerlighet och värme. Hr *Skånbergs* *Jacquemin* föreföll kanske väl vek och osäker, men hr *Olsson* gjorde af *Pierre* en karaktäristisk och präktig typ. Fru *Littmarck* tillfredsställde minst, men totalintrycket af det beaktansvärda diktverket var dock synnerligen gynnsamt och publikens bifall lifligt.

August Lindberg med sällskap uthärdar fortfarande konkurrensen med de härliga värvkvällarna på Vasateatern och gör det med all önskvärd artistisk honnör och framgång. I måndags bjöd han oss på *Hamlet*. August Lindbergs ypperliga *Hamlet*-tolkning torde vara en prestation, vid detta laget känd och skattad öfver snart sagt hela vårt land; endast för hufvudstaden är ett dylikt tillfälle att njuta af stor tragisk konst numera allt för sällsynt.

Den skickliga regien präglade alltigenom uppsättning och samspel. Fru *Dorsch* gaf drotningen, och särskildt den stora uppgörelses-scenen med sonen nådde genom hennes värdefulla biträde en gripande verkan. Fru *Lindbergs* *Ophelia* förtjänar

ock varmt lofordas; särskildt framstår utförandet af vansinnighetsscenen i fjärde akten lifligt för minnet. Äfven birollerna sköttes med förtjänst, och den talrika publiken kvitterade sin kväll med skallande bifall.

Neruda-soarén, gifven i fredags af fru *Vilma Norman-Neruda* (lady Hallé) med biträde af hennes syskon, fru *Maria Arlberg-Neruda* och prof. *Frans Neruda*, samt förste hofkapellmästaren *Conrad Nordqvist*, torde få räknas som en af de allra yppersta musikställningar, som under de senaste åren förekommit härstädes. Det var här verkligt stor konst man bjöds på. Ett så ypperligt samspel, en så nobel och alltigenom stilig upplättning har väl här sällan förnummits. Det erinrade oss verkligen om den berömda *Joachimiska* kvartetten i Berlin. Bifallet från den öfverfyllda salongen blef för hvarje sats allt mera stormande och ville till slut knappt taga en ända. Säkert är, att denna musikafton sent skall förgätas af dem, som voro nog lycklige få öfvervara densamma.

Grefvinnan Math. Taube's musiksoaré i Musikaliska akademien sisl. tisdag hörde ock till dessa minnesrika musikiska högtidsstunder, som mera sällan förekomma. Soarén gaf till firande af 25-årsjubileet af den aktade soarégifvarinnans första uppträdande som sångerska å k. operan härstädes. Och alltsedan hon där som *Bertha* i »*Nürnbergerdockan*» med ens slog sig igenom och till den dag som är har hon varit publikens förklarade gunstling. Det var därför ej underligt, att Musikaliska akademien stora sal i tisdags fyllts af en beundrande publik ur alla klasser, hvilken ville bringa den framstående sångerskan sin hyllning. Och efter hvarje nummer, nu liksom förr utfördt med den mest fulländade teknik, den varmaste känsla och det ljufvaste behag, inhöstade grefvinnan *Taube* den rikaste blomsterskörd samt till sist en ställig lagerkrans af gediget silfver, gifven af vänner och beundrare. Och applåderna ville aldrig sluta. Efter programmets sista nummer, recitativ och aria ur »*Nürnbergerdockan*», satt publiken, bland hvilken konungen, kronprinsen och prins *Carl* tagit plats på främsta bänken, orubbligt kvar och gaf sig ej förr, än soaré-gifverskan sjungit ytterligare ett nummer. Så följde nya ovationer, som tydligen uttryckte publikens förhoppning om att ännu många gånger få höra den sångerska, som har så rika skatter att bjuda af sin konst. Hvad grefvinnan *T.* varit för vår operascen framgår af den biografi öfver henne, som förut varit införd i *Idun*.

Synnerligen värdefullt bidrag lämnades af fru *Edling*, professorerna *Hallström* och *Neruda* samt förste hofkapellmästaren *Nordqvist*, konsertmästaren *Aulin* och en musikälskare, hvarjämte fröken *Alfhild Larson* i ett par nummer aflöste prof. *Hallström* vid ackompanjemangt.

Tant Lottens norska resa.

Berättelse för *Idun*

af

Vera Verle.

(Forts.)

Det var således ej längre att hoppas på att modern skulle komma, och *Lotten* vågade ej ännu en gång uppmana henne därtill, då gossens tillstånd var mycket växlande. Ena dagen var han så mycket bättre, att *Lotten* började triumfera öfver doktors förutsägelser, och dagen därefter var det åter sämre. Och lika ofta växlade det med *Lottens* beslut att fara. Den väntade lärarinnan var för länge sedan kommen och ännu dröjde hon; i dag var *Daniel* så mycket bättre, och hon beslöt att resa i morgon, men när morgondagen kom, hade hans tillstånd åter försämrats, han ropade ständigt på henne och ville att hon skulle sitta vid hans sida. För hela världens skatter skulle icke *Lotten* då kunnat lämna barnet. Det var dyrbara stunder, som hon tillbragte vid hans säng, då hon talade med honom om den gode barnvännen, som har alla små så kära, och om hans soliga himmel, där livets träd växa, som bära

gyllne frukter, och om huru *Jesus* öppnar denna himmel för de små barnen, som komma till honom. De mörka, sorgsna ögonen hängde vid hennes läppar — något sådant hade *Daniel* aldrig hört förr, så hade ingen talat med honom, ingen bedt med honom. Nu var det, som om en ny värld öppnat sig för det stackars sjuka barnet, och han hade mycket mer intresse för denna värld än för den, där han nu lefde — tant *Lotten* hade ju sagt, att han snart skulle få komma till himmelen, och detta tycktes för *Daniel* alls icke otroligt. Han hade ju helt nyligen legat därhemma i det mörka fuktiga rummet, där han blott sett en hög, dyster vägg midt emot och aldrig en stråle af sol, så hade han rest en enda dag och så var han här, midt ibland solsken och gröna, vackra träd hvart han såg sig omkring. Här bars han hvar dag ut på en veranda, där han kände den friska, ljumma vinden spela omkring sig, såg blommorna och hönsen och den blanka sjön — allt så vackert, så lyckligt. Hemma i staden hade han alltid fått ligga och se till sina små syskon, då modren var ute, och då gällde det att passa på att de icke gingo för nära spiseln eller föllo ut genom fönstret, medan han låg där hjälplös; — här blef han vårdad och omskött och tant *Lotten* berättade honom om ett ställe, där det var ännu vackrare än här, och där man väntade på *Daniel*.

»Jag far väl dit på järnväg?» frågade han en dag.

»Nej, det kan du inte göra.»

»Men, hur kommer jag då till himlen?»

»Änglarne skola bära dig dit, lille *Daniel*,» svarade *Lotten*.

Några ögonblick teg *Daniel*, därpå sade han:

»Det blir inte svårt för dem. Mor säger alltid att jag är så lätt.»

Lottens ögon fylldes af tårar. »Om I icke varden såsom barn» — detta skriftens ord kom åter och åter för henne. Detta lilla barn hade ingen jordisk packning att lösgöra sig ifrån, han sörjde icke för afskedet — han skulle ju få återse dem han höll kär — tid och rum funnos icke till för honom. Och hon själf — huru många omsorger hade hon icke i detta lif! Tänk, hur hon hade packat, hur hon hade måst inläsa och förvara sina få jordiska ägodelar för att under sin korta frånvaro skydda dem för tjuftar, mott och mal! Ack, hade hon ej för mycket, som hämmade hennes vandring mot målet?

Huru hade icke *Lotten* läst och studerat för att sätta sig riktigt in i sin resa till Norge! Här låg nu ett barn, som skulle företaga den längsta af alla resor, och det var hon, som skulle visa honom vägen, det var hennes hand, som skulle leda den späda barnasjälen — kunde hon väl draga undan denna hand?

Lotten stannade. En vecka, två veckor, tre veckor — då kommo änglarne och hämtade *Daniel*, och de sista ord hon hörde från hans läppar voro: »Kom snart efter och tag mor med!» Med sin sista kraft höll han kvar *Lottens* hand, och hans bristande ögon sökte hennes. Det sjuka, lidande barnet hade gått till ett land af evig hälsa och fröjd.

Då *Lotten* tre dagar därefter följt den lilla kistan till grafven och återvände till det tomma sjukrummet, kom åter tanken på afresan för henne. Men hennes häpnad blef stor, då hon i almanackan såg, att man redan räknade den elfte augusti. Hvar hade tiden tagit vägen? Nu återstod henne endast ader-

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Riks- och Allm. telefon.

Tandläkare dr Geo. Korssmans
nya preparat för tändernas vård:

Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur

Annas & de Hessa apotek, i parfymaffärer o. hos
hrr handlande. Parförsäljning för Sverige hos
Bendix, Josephson & C.O., 11 Regementsg.

ton dagar af ferietiden — det var något för kort tid för en fotvandring i fjällen, och Lotten hade just nu icke så mycken håg att resa. Dessutom hade hon mycket att göra på sin nuvarande vistelseort; hon hade åtagit sig många plikter, som hon icke utan vidare kunde släppa, och hon såg att hennes närvaro här var mer än behöflig.

Så gingo några dagar, men fjällen, hvilka så länge Daniel lefde trädt i bakgrunden, började åter småningom att torna upp sig för hennes fantasi, och det dess mer lockande, ju längre det led. Skulle hon då icke en gång, om ej bestiga dem, så åtminstone få se dem på afstånd? Kunde hon ej tillbringa en vecka i Molde, mellan fjällen och hafvet, hvilket hennes väninna försäkrat henne vara den mest paradisiska ort på jorden? Här hade hon ju också ängarna och träden, hvilka anblick så fröjdat lille Daniel, och hon kom ihåg, hvad en främmande sagt här om dagen: »Här är ju ett riktigt litet paradisi!»

Men fjällen funnos här likväl icke — skulle väl Lotten någonsin få se dem?

I detta ögonblick kom ett af barnen fram till henne.

»Tant Lotten, kom och berätta oss en saga! Det är så tråkigt att gå och lägga oss annars!»

»Tant Lotten» reste sig och gick med. Det var ännu ljusst och barnen sutto uppriätta i sina sängar — de voro inte sömnliga och ville så gärna höra en saga!

Så talade Lotten om en saga, hon talade om två, och det ena efter det andra af de små hufvudena sjönk ned på kudden. Hon läste en stilla aftonpsalm för dem och sade dem därefter godnatt och gick ut i det fria igen.

Men de längtansfulla tankarne voro borta; hon var nu här, och hon ville stanna, ty man behöfde henne.

Och så stannade hon de båda återstående veckorna och reste sedan den 29 augusti, med samma elfva barn som hon haft med sig till landet, in till staden igen, glad och förnöjd. Glada och förnöjda voro äfven barnen, och o, så mycket friskare! Det var med verklig saknad som Lotten skildes från sin lilla skara och vände hem till sitt rum med lätt hjärta och orörd reskassa.

»Pengarne få ligga och förränta sig till nästa sommar!» menade Lotten.

Och så slutade tant Lottens första stora, ifrigt efterlängtade och planerade resa.

III.

»Lotten får lof att resa! I år måste hon göra en ordentlig långtur, åtminstone till Norge,» sade alla vänner och bekanta nästa år, och Lotten själf nickade instämmande. Med vårens inbrott hade hon åter fått reslust och hon kunde icke se en ångbåt styra ned för strömmen eller höra hvisslingen från ett järnvägståg, utan att känna en okuflig längtan att fara med. När hon såg en dro-ska med koffertar och kappsäckar, hade hon en känsla, som när man om våren ser den första lärkan, och åter satt hon med reskarta och tidtabell framför sig.

»Men denna gång får du inte ha några barn i sällskap,» sade man vidare, och märkvärdigt nog var det som om alla sjuka barn varit försvunna ur Stockholm — Lotten hvarken såg eller träffade tillsammans med några under hela tiden före sin afresa. Ty resa

ville hon nödvändigt i år, och reste gjorde hon; men denna gång hade hon uppgifvit tanken på en fotvandring, då hon ej hade något sällskap. I stället ville hon resa kan-alvägen till Göteborg — det var en färd som hon länge längtat efter att få göra. Sedan tänkte hon fara till Kristiania och därifrån göra en och annan utflykt till omgif-ningarna — så ville hon begifva sig till Thronhjem och se den härliga domkyrkan, genom hvars hvalf hon så ofta i inbillningen vandrat, och så hem igen genom Jämtland. Det skulle bli en härlig färd — tänk: Trollhättan, Ringerike, Trondhjem och Åreskutan — det skulle bli något att berätta för de små eleverna om, då hon kom hem igen!

Det var en vacker, strålande julimorgon, som Lotten från ångbåtens däck viftade farväl åt sina vänner på kajen och gled öfver Mälarens dansande vågor mot söder — mot söder! I första hand skulle hon emellertid besöka Vadstena, där en gammal vän och skolkamrat till henne var bosatt, en präst-änka med två söner, och Lotten skulle icke förlåtit sig själf, om hon farit förbi, utan att hälsa på Karin.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Elisa Orzeszko; af P. P. (Med porträtt). — Den gamla visan; poem af Anna Knutson. — Lifvets middag; efter en främmande idé af Ellen Bergström. — I drömmar; af Hjalmar Söderberg. — Iduns läkarartiklar. III.: Om bad- och brunnskurer; af dr Alfred Leverittin. (Forts.). — Hvad »gubben vinter» lämnat kvar; en liten blomsterrevy för Idun af S.-m. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Tant Lottens norska resa; berättelse för Idun af Vera Verle. (Forts.). — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linde.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Jag kom till julen, äfven jag,
Och lade på er börs beslag.
Men ack, en liten penning blott,
Hvarför ni god valuta fått.
Af elfva länkar är jag redd,
Och, som jag hoppas, gärna sedd.
Med dem jag ocker drifva vill
Och gåtor däraf forma till.
Se'n tror jag snart jag funnen är,
Och nu så börja vi så här:

Dekorationsväxt som man finner
Allt mera rik användning för.
Hvad gärna, fast ej luktfritt, brinner.
Hvad jäntan flinkt på spinnrock gör.
En halfgud, dold i sagoskimmer.
En himlaskänk till törstig jord.
Tid, då man ljud som bäst förnim-
mer.

En fågel, sommarväst i nord.
Ett djur som hälst man ryggen vän-
der,

Ett annat som dess rof kan bli,
Och ett som vi i våra länder
Blott skåda i menageri.

Säg, hvare vill han stiga gärna,
Den man som högmodsprägeln bär?
Så namnet på en vacker stjärna.
Hvems brödbekymmer mest dig tär.

Två namn, som ej så snart bli glöm-
da,

Men därför ej vi glömma må.
Ett flertal, hvilka, ej berömda,
Dock äfven här en plats må få.

En stad i Ryssland, flod där äfven.
Af hvad höggs mången ärestod?

Hvad var det Lisa slog i väfven?
I F-ska älten arfklenod.
Snallt husdjur hos vårt lands ne-
mader.

En kärleksyttring utan smek.
Hvad äger han som tanklöst glader
Tar hela lifvet som en lek?
B-r-o.

Charad.

Mitt första kallt och fullt af klang
Ur klippans hårda sköte sprang.
Mitt andra genom nejden ilar
Med rastlös fart och aldrig hvilat.
Mitt hela diktat, talat skönt,
Var skandinav och prisbelönt.
T. K.

Bokstafsgåta.

Följande bokstäfver och stafvelser,
rätt sammansatta, bilda fem ord, hvar-
af begynnelsebokstäfverna beteckna en
berömd fransk författare och slut-
bokstäfverna en af Europas största
städer.

Ran, ter, al, p, el, sa, t, m, s, u, ia,
do, ün, ai, nd, s.

1) En helig akt, 2) en af de nio
muserna, 3) tysk stad, 4) berg i Asien,
5) en af finska kriget hjältar.
Anna.

Gissa!

Om vokalen först får gå,
Dragaren det gäller då;
Om vokalen sist vi sätta
Dragarn's fru vi för oss se.
Men nu vill jag er berätta
— Liten ledning må jag ge —
Att en ann', en konsonant,
Skall stå allra främst i raden,
Ordet vi få
Ett af de små

Går som sak på land, i staden,
Är än fin och än bastant.

Se'n som länk ett retsamt ord:
Dess tillvaro är jämt spord!
Och därnäst hvad jag nu gör er.
— Männ' om ursäkt jag bör be? —
Nästa ord bland gift folk hörer
— Ogift sig bör hvar förse. —
Så en sak i bohagsraden.
Fordom vindguds namn i nord.
Ordet vi få
Ej af de små.

Går som man på land, i staden,
Ja — allerstädes på vår jord.
b-g.

Bokstafsfyrkant.

1	2	3	4	5
2	3	6	2	7
3	6	8	7	2
4	2	7	6	9
5	7	2	9	4

Siffrorna ersättas med bokstäfver
och skola dessa, lästa från vänster
till höger samt uppifrån och ned,
bilda samma ord. Orden äro:

- 1) Norge är en stad.
- 2) På svenska heter yta.
- 3) Din dörr du städs bör göra.
- 4) Bergets motsats är.
- 5) I Östersjön du finner.

A. C.

Anagramgåta.

I hökarboden i mitt första
Mitt andra finnes på förlag,
Och som mitt tredje de plä' vara,
Så räcka de i mäng' god dag.

Men har för dig det mera värde
Att få mitt fjärde, går det an,
Mitt femtes läckergom till man
Mitt sjätte har, mitt andra, fjärde.
S. L.

Vokalförändringsgåta.

Med a du kanske mig i tunnan satt
mång' gång.
Med i du kanske finner mig på näsan
något lång.
Med u jag hälsar morgonsolen med
min sång.
Perpetua.

Gåt-rebus.

Hvad jägaren han,
Väldiger man,
I skogen fann:

N PP sss
N FFva R
B-r-o.

Palindrom.

Rättfram.

Det allom ej är gifvet
Att räknas bland mig här i lifvet.

Bakfram.

Det som den starka göra bör,
När han den svage klaga hör.
Margit i Finland.

Lösningar.

Logogryfen: Världluft; fur, å, ål, rå, låt,
fru, lut, fullt, uf, får, ulf, våt, lär, tär.

PICOTS TVÄTTPULVER ›Lessive Phenix›
Öfverträffar alla andra tvättmedel!

Klorfritt!
Praktiskt!
Billigt!
25 guldmedaljer

Säljes i ½-, ¼- och ¼-kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm
Talrika ombud i landsorten.